

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы		044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)		14 беттің 1беті

Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)

Мамандық: 5В130100 «Жалпы медицина»

Пән: Акушерия

Курс: 4

Кафедра: Акушерлік және гинекология

Құрастырушылар: Кулбаева С.Н., Джунусова Р.К.

Шымкент 2022

OҢTҮСТІК QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы	044-34/16 14 беттің 2беті	
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)		

Акушерлік және гинекология кафедрасының мәжілісінде қарастырылған

Хаттама № 01 « 28 » 08 2022ж.

Кафедра меңгерушісі, PhD, қауымдаст. профессор

С.Н. Кулбаева

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы		044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)		14 беттің 3беті

1. Клиникалық дағды аталуы: Шүйдемен келудің артқы түріндегі босану алгоритмі.

2. Оқыту мақсаты: шүйдемен келудің алдыңғы түріндегі босануды қабылдауды үйрету.

3. Алдын-ала инструктаж бен манекенде дағдыны көрсетуге арналған уақыт – 5 минут.

4. Дағдыны өз бетінше игеру үшін қажетті уақыт (минутпен, бір студентке есептегенде) – 10 минут.

5. Дағдыны игеруге арналған қажетті теориялық білімдер: әйел жамбас сүйектерінің анатомиясы, ұрықтың бас сүйегінің сүйектерінің мөлшері, босану жолдарының анатомиясы, қуыс механизмі мен күшеюінің пайда болуы, жаңа туған нәрестені алғашқы емдеу.

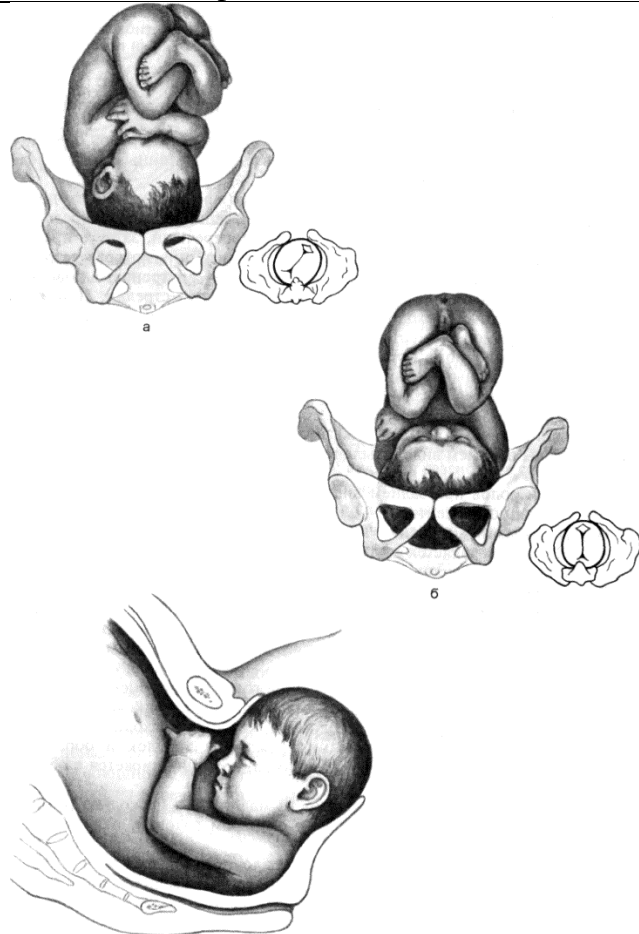
6. Тренажерлердің, манекендердің, модельдердің, көрнекі құралдардың тізбесі: физиологиялық босануды жүргізу үшін Надежда тренажері, босанғанға дейін, босану кезінде, босанғаннан кейінгі кезеңде жатыр мойнының жағдайын анықтауға арналған модельдеу моделі; қозғалмалы буындары бар баланың моделі.

7. Тренажер, симулятор, манекен, моделдер тізімі: босануға арналған жиынтық, жаңа туған нәрестелерге арналған жиынтық, партограмма схемасы, стетоскоп, сантиметрлік таспа.

8. Дағдыны орындау алгоритмі:

№	Қадамдық әрекеттер	Орындалды	Орындалмады	Ескерту
1	Артқы оксипитальды презентациямен босану механизмі келесі тармақтардан тұрады.			
2	Бірінші момент – бастың кіші жамбас кіре беріс жазықтығында бүгілуі. Жетекші нүкте болып кіші еңбек табылады. Нәресте басы жамбастың кіреберісіне көбінесе оң жақ қиғаш өлшемде, сирек сол жақта орнығады.			
3	Екінші момент ол бастың ішкі айналуынан тұрады, онда жебе тәрізді тігіс кіші жамбас жазықтығының тар бөлігіне ауысқанда түзу өлшемге орналасады. Шүйде артқа қарай қараған. Сирек жағдайда осы кезде жетекші нүкте аусады, жетекші нүкте болып үлкен және кіші еңбек арасындағы арақашықтық табылады.			
4	Үшінші момент – нәресте басының максималды иілуі – кіші жамбастың шыға беріс жазықтығында жүреді. Осы кезде екі беку нүктесі пайда болады. Біріншісі болып үлкен еңбектің алдыңғы жиегі, ол қасағаның төменгі жиегіне сай келеді. Күшті иілудің арқасында бастың артқы жағы туылады және екінші бекіту нүктесі пайда болады – құйымшақ сүйегінің аймағына тірелетін субоксипитальды Фосса			

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы	044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)	14 беттің 4беті

	<p>және нәресте басының шалқаю болады. Жамбас жазықтығындағы бас біршама шалқайғандықтан, осы кезде жарып шығу шеңбері 33 см-ге тең бастың орташа өлшемімен болады.</p> <p>Кіші жамбасқа кіре берісте желке тұсаукесерінің артқы түріндегі сымды нүкте-бұл кіші фонтанель. Жамбас қуысында сымды нүкте кіші және үлкен фонтанель арасындағы аймаққа айналады.</p> <p>Шүйдемен келудің артқы түрінде кіші жамбас кіре берісіне жетекші нүкте болып кіші еңбек табылады. Кіші жамбас қуысында жетекші нүкте болып кіші және үлкен еңбек арасындағы аймақ табылады.</p> <p>Шүйдемен келудің артқы түрінде нәресте басы пішіні долихоцефаликалық болады.</p>			
5	 <p>Сурет Шүйдемен келудің артқы түріндегі босану биомеханизмі. а – бірінші момент: бастың бүгілуі; б – екінші момент: бастың ішкі бұрылысы; үшінші момент:</p>			

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы		044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)		14 беттің 5беті

	нәресте басының қосымша бүгілуі.			
6	<p>Төртінші момент – бастың шалқаюы (deflexio capitis). Ұрықтың басы туу жолы арқылы қозғалуды жалғастырады және сонымен бірге шалқая бастайды. Босанудың физиологиялық ағымындағы нәресте басының шалқаюы жамбас шығаберіс жазықтығында жүреді.</p> <p>Шүйдеартқы ойығы қасаға буынының төменгі жиегіне тіреліп бекіту нүктесін (гипомохлион) құрағаннан кейін нәресте басының шалқаюы басталады.</p> <p>Бас өзінің көлденең осімен бекіту нүктесінің айналасында айналады (қасаға буынының төменгі жиегімен) және бірнеше күшеншектен кейін ол толығымен шалқайып, туылып шығады. Осы кезде жыныс саңылауынан париетальды аймақ, маңдай, бет және иек көріне бастайды. Нәресте басының вульварлы сақинадан туылуы оның кіші қиғаш өлшемімен жүреді.</p>			
7	<p>Бесінші момент – дененің ішкі және бастың сыртқы бұрылысы (rotatio trunci mterra sea rotatio capitis externa). Нәресте басының шалқаюы кезінде нәресте иықтары кіреберістің көлденең өлшеміне немесе басы алға жылжыған кезде оның қиғаш өлшемдерінің біріне орнығады.</p> <p>Жамбастың шығаберіс жазықтығында баспен бірге нәресте иықтары винттәрізді жамбас каналымен жылжиды.</p> <p>Олар көлденең өлшемімен көлденеңінен қиғашқа, ал шыққан кезде жамбастың түзу мөлшеріне өтеді. Бұл бұрылыс туылған басына беріледі, ұрықтың шүйдесі ананың сол жағына (бірінші позицияда) немесе оң жағына (екінші позицияда) бұрылады.</p> <p>Алдыңғы иық қасаға буынына, артқы иық сегізкөзге қарай бұрылады. Содан кейін иық белдеуі келесі ретпен туылады, алдымен иықтың жоғарғы үштен бір бөлігі алдыңғы жағына қарайды, содан кейін омыртқаның бүйір бүгілуіне байланысты иық артқы жағына қарайды. Содан кейін ұрықтың бүкіл денесі туылады.</p>			
8	Босану кезінде бастың жамбас жазықтықтарына қатысты орналасуын анықтауда қиындықтар бар. Көбінесе, бастың жамбас кіреберісінде кішкентай сегмент болған жағдайда, ол жамбас қуысында орналасқан сияқты көрінеді. Тек			

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы	044-34/16
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)	14 беттің 6беті

<p>қынаптық зерттеу кезінде бастың қай жамбас жазықтығында екенін дәл анықтауға болады. Шүйдемен келудің артқы түріндегі босану механизмі қосымша және өте қиын сәтті қамтитындығын ескере отырып-бастың максималды бүгілуі, шығару кезеңі кешіктіріледі. Шүйдемен келудің артқы түріндегі босану ұзақтығы бойынша ерекшеленеді, босану күштерінің тым көп шығындарымен бірге жүреді. Жамбас түбі мен аралық үлкен созылуға ұшырайды және жиі жыртылады. Ұзақ мерзімді босану және босану каналының қысымының жоғарылауы, оның максималды иілуімен, көбінесе ұрықтың гипоксиясына, церебральды қан айналымының бұзылуына және церебральды зақымдануларға әкеледі. Шүйдемен келудің артқы түрінің пайда болу себептері ұрыққа да (бастың кішкентай мөлшері, кейбір жағдайларда мойын омыртқасының қиын бүгілуі және т.б.), сондай-ақ босанған әйелдің босану каналының жағдайы (жамбас пішіні мен жамбас бұлшықеттерінің ауытқулары) байланысты болуы мүмкін.</p>			
--	--	--	--

9. Тапсырмалар: диагноз қою, қалыпты босану дағдыларын көрсету, партограмманы толтыру.

10. Сабақ тақырыбы бойынша бағалауға арналған материалдар

Клиникалық оқиға: Қайта босанушы А., 26 жаста, мерзіміне жеткен жүктілікпен, қалыпты жамбас өлшемдерімен, 01.02.2017 ж., сағ. 13-00 ретті толғақ басталғаннан 3-4 сағаттан кейін, қағанақ қуығының бүтіндігімен Облыстық перинаталдық орталыққа келіп түсті.

Анамнезінде: жыныстық қатынаста 21 жастан. Гинекологиялық аурулары жоқ. Дәрі-дәрмектерге аллергиясы жоқ. Екі босану, қалыпты.

Объективті: жағдайы қанағаттанарлық, $t-36,6^{\circ}C$, пульс 86 рет мин. АҚ 120/80 120/70 мм.сын.бағ. Өкпесінде везикулярлы тыныс. Жүрек қағысы ырғақты. Жатыр өлшемі мерзіміне жеткен жүктілікке сай. Ұрық орналасуы тігінен, екінші позиция, артқы түрі, басы кіші жамбас кіреберісіне қондырылған. Ұрықтың жүрек қағысы 140 рет/мин., кіндіктің сол жағында. Толғақ әр 40-45 секундта, 3-4 минут сайын, күші жақсы. Бөлінділер шырышты, қан аралас.

Айнамен тексергенде қынап патологиясыз.

PV: жатыр мойны тегістелген, ашылуы 6-7 см., қағанақ қуығы бүтін. Ұрық басы кіші жамбас кіреберісіне қондырылған. Кіші еңбек оң жақта алдынан. Оқша жік кіші жамбастың сол қиғаш өлшемінде. Бөлінділер шырышты, қан аралас.

11. Орындауды бағалау критерийлері

1. Берілген тапсырманы толық орындады.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Акушерлік және гинекология кафедрасы	044-34/16	
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)	14 беттің 7беті	

2. Берілген тапсырманы толық орындамады немесе жартылай орындады.
3. Берліген тапсырманы мүлдем орындаған жоқ.

12. Әдебиет: негізгі және қосымша

1. Клиникалық хаттама Қалыпты босану (Шүйдемен келудегі қалыпты босану) ҚР ДСМ 03.05.2022ж.
2. Bodyazhina, V. I. Cyesiology. Part 1: book /. - Almaty : "Evero" , 2017. - 244 p.
3. Bodyazhina, V. I. Cyesiology. Part 2: book /. - Almaty : "Evero" , 2017. - 244 p.
4. Bodyazhina, V. I. Cyesiology. Part 3 : book /. - Almaty : "Evero" , 2017. - 244 p.
5. Жүктілік кезіндегі преэклампсия ағымының ерекшеліктері: оқу құралы / А. Б. Түсіпқалиев [т/б.]. - Алматы : Эверо, 2016. - 220 бет.
6. Акушерия. Тәжірибелік сабақтарға арналған нұсқаулық: оқу құралы / қазақ тіліне ауд. А. Б. Түсіпқалиев ; ред. В. Е. Радзинский. - М.: ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 776 бет.
7. Еспаев, Р. Н. Акушерия және гинекологиядағы қауырт жағдайлар: оқу құралы / Р. Н. Еспаев ; ҚР денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министірлігі. С. Ж. Асфендияров атындағы ҚҰМУ. - Алматы : ЖК "Ақнұр", 2015. - 180 бет.
8. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 1том.- Эверо,2015.
9. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 2том.- Эверо,2015.
10. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 3том.- Эверо,2015.
11. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 1том.- Эверо,2014.
12. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 2том.- Эверо,2014.
13. Бодяжина И.И. Акушерство : Оқулық 3том.- Эверо,2014.
14. Акушерия: оқулық / Г. М. Савельева - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 576 бет.
15. Дзигуа, М. В. Акушерия: практикалық сабақтарға басшылық: мед. училищелер мен колледждерге арналған оқу құралы - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2014. - 312 бет.
16. Доцанова, А. М. Акушериядағы шұғыл жағдайлар оқу құралы - Алматы : Эверо, 2014. - 72 бет.
17. Доцанова, А. М. Акушерия: оқулық . - Алматы : Эверо, 2014. - 640 бет.

13. Бағалауға арналған материалдар бойынша дұрыс жауаптар эталоны

Диагноз: III жүктілік, III босану, 39 апта, босану.

<p>ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ</p>			<p>SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакстанская медицинская академия»</p>	
Акушерлік және гинекология кафедрасы			044-34/16	
Тәжірибелік дағдылар орталығында клиникалық дағдыларды оқыту бойынша әдістемелік нұсқау (орындау алгоритмі қолдануымен)			14 беттің 8беті	